

BOGANMELDELSER.

GILBERT SLATER: *The Growth of Modern England*. Constable, London 1932. 642 S. Med flere Kort og Diagrammer, etc.

Dr. Slater (tidligere Leder af Arbejderhøjskolen Ruskin College, Oxford) har udarbejdet en ny, stærkt udvidet Udgave af sin i England meget læste Bog: „*The Making of Modern England*“ (første Udgave 1913). Udvidelsen gaar dels tilbage i Tiden, idet Slater har forfulgt den moderne Industrialisme og Imperialismes Spor tilbage til Dronning Annas Tid, og dels frem i Tiden (Bogen er afsluttet i April 1932). De ledende Ideer, der løb gennem „*Making of Modern England*“, har denne Udvidelse ikke trængt i Baggrunden, tværtimod bliver der givet nyt Materiale til Støtte for Slaters Hovedtanke: at vise Sammenspillet mellem industrielle og politiske Bevægelser i England, resulterende i Arbejderbevægelsen og bestemmende dennes Karakter og Historie. F. Eks. gaar Slater nu, stærkere end før, ind paa en Paavisning af den Betydning i det omtalte Sammenspil, som Udviklingen af religiøse, etiske og politiske Tankebygninger samt den økonomiske Teori har haft. Visse af de Træk af Englands nyere sociale Historie, som efter Slaters Opfattelse trængte til en nærmere Belysning, er udskilt til en særlig Bog (*Poverty and the State*, 1930), og er derfor ikke stærkere forfulgt i det foreliggende Værk.

Den først omtalte Udvidelse af Slaters Bog, der faar den til at dække et længere historisk Tidsrum, har blandt andet den Interesse, at de monetære Forstyrrelser omkring Aar 1700 og de deraf flydende sociale og økonomiske Følger faar en Behandling, der er velegnet til at faa Læserne til at tænke over monetære Forstyrrelser, der ligger hans egen Tid betydelig nærmere. Slater tager selv et udpræget Standpunkt og forsvaret det i en Stil, der baade har Styrke og Snert, en Fremgangsmaade der nok skal holde Læseren vaagen.

BOGANMELDELSER.

GILBERT SLATER: *The Growth of Modern England*. Constable, London 1932. 642 S. Med flere Kort og Diagrammer, etc.

Dr. Slater (tidligere Leder af Arbejderhøjskolen Ruskin College, Oxford) har udarbejdet en ny, stærkt udvidet Udgave af sin i England meget læste Bog: „*The Making of Modern England*“ (første Udgave 1913). Udvidelsen gaar dels tilbage i Tiden, idet Slater har forfulgt den moderne Industrialisme og Imperialismes Spor tilbage til Dronning Annas Tid, og dels frem i Tiden (Bogen er afsluttet i April 1932). De ledende Ideer, der løb gennem „*Making of Modern England*“, har denne Udvidelse ikke trængt i Baggrunden, tværtimod bliver der givet nyt Materiale til Støtte for Slaters Hovedtanke: at vise Sammenspillet mellem industrielle og politiske Bevægelser i England, resulterende i Arbejderbevægelsen og bestemmende dennes Karakter og Historie. F. Eks. gaar Slater nu, stærkere end før, ind paa en Paavisning af den Betydning i det omtalte Sammenspil, som Udviklingen af religiøse, etiske og politiske Tankebygninger samt den økonomiske Teori har haft. Visse af de Træk af Englands nyere sociale Historie, som efter Slaters Opfattelse trængte til en nærmere Belysning, er udskilt til en særlig Bog (*Poverty and the State*, 1930), og er derfor ikke stærkere forfulgt i det foreliggende Værk.

Den først omtalte Udvidelse af Slaters Bog, der faar den til at dække et længere historisk Tidsrum, har blandt andet den Interesse, at de monetære Forstyrrelser omkring Aar 1700 og de deraf flydende sociale og økonomiske Følger faar en Behandling, der er velegnet til at faa Læserne til at tænke over monetære Forstyrrelser, der ligger hans egen Tid betydelig nærmere. Slater tager selv et udpræget Standpunkt og forsvaret det i en Stil, der baade har Styrke og Snert, en Fremgangsmaade der nok skal holde Læseren vaagen.

Som Eksempel skal jeg gengive hans Omtale af, hvorledes den engelske Regering i 1695—1699 indkaldte de daarlige og beklippede Mønter, og erstattede dem, ikke som under Elisabeth med Mønter af samme Standard-Sølvindhold som de, der blev indkaldt, gennemsnitlig havde, men med fuldvægtige. Hvilket kostede Statskassen Lst. 2,7 Mill. til Fordel for de besiddende Klasser. For at møde det deraf flydende Budgetunderskud paalagdes Vinduesskatten, „that peculiarly effective measure for lowering the general standard of health. It was to be only a temporary tax. It was repealed in 1851“.

En anden lille Mønthistorie er meget oplysende. I Begyndelsen af det 18. Aarhundrede var det blevet Skik, at Kongen anbragte saadanne Personer paa den irske Pensionsliste, hvis Navne af en eller anden Grund vilde have medført mindre behagelige Kommentarer i England. Blandt disse var Fru Erengard Schulenberg, som Georg d. I gjorde til Hertuginde af Kendal „for Tjenester der ikke behøver specificeres“. Senere ønskede Fru Erengard yderligere Indtægter, og Walpole fik da den Idé at give hende Privilegium paa at oversvømme Irland med Kobbermønt, beregnet til at give en Nettofortjeneste paa Lst. 36,000 (1723). Det irske Parlament protesterede, og der opstod forbitrede Stridigheder, i hvilke Dean Swift tog Del ved Udgivelsen af nogle meget læste oprørske Skrifter, holdt i en særdeles ironisk Stil. Saaledes foreslog han i al Ydmyghed, at de irske Børn skulde udfries af deres Elendighed derigennem, at man opfodrede dem til Slagtning, saaledes at de kunde blive spist af Englænderne, „som, i Kraft af, at de har fortæret deres Forældre, har en ubestridelig Førsteret til Afkommet“ Fra den Affære dateres den irske Nationalbevægelse. Man tænker sig maaske, at Boycott af Varer er et moderne Kampmiddel. Men saaledes forholder det sig ikke. Swift anbefalede allerede dengang sine Landsmænd at brænde alt, hvad der kom fra England, undtagen Kullene.

Naar Dr. Slater dvæler ved det irske Spørgsmaal, er det vel i det Haab, at det skulde være muligt at lære noget af Fortiden, som man kunde drage Fordel af. Og her tænker man uvilkaarlig paa det indiske Spørgsmaal. Dr. Slater har i en Aarrække været Professor i Madras, han har tidligere skrevet om Indien (Socialisten bragte saaledes i Marts 1927 en Artikel fra hans Haand), og han er anerkendt som Kender af Indiens sociale og økonomiske Forhold. Jeg skal kun citere Slutningen af hans Afsnit om Indiens Fremtid, hvor han skriver: „at bryde Baandene mellem Indien og Storbritannien vil blive en vanske-

lig og pinlig Proces. Men den vil være mindre vanskelig og pinefuld, hvis vore ledende Statsmænd kommer til den Erkendelse, at det Arbejde at lede Indiens Menneskemasser frem til en større Velstand ligger over vore Evner, og at vi, for vor egen Skyld, hellere maa overlade det til Inderne selv“.

Men er der Grund til at nære noget større Haab om, at Statsmændene skal tage ved Lære i nationale Spørgsmaal, end der er om, at Bankmændene skal tage ved Lære i monetære? Intet, hverken advarende Forudsigelser eller disses faktiske Bekræftelse, rokkede Bankmændene fra den Deflationspolitik, de begyndte i 1925. Og end ikke Begivenhederne i Sommeren 1931 synes at have ændret deres Politik. „Efter at vi er blevet „drevet af Guldreden“, og saaledes mod vor Vilje tvunget til at give en vis Lempelse til de Debitorer, der skylder Sterlingbeløb, en Lempelse der midlertidig har reddet Australien fra Bankerot, synes „Bank of England“ og „The Treasury“ stadig stemt for at genoptage Deflationen, og maaske endogsaa at blive ved med denne, indtil Guldpariteten er genskabt“. Dette er skrevet i April 1932, men kunde lige saa godt være skrevet December 1932.

Bogen er saaledes ingenlunde forældet endnu, og den anbefales paa det bedste til Læserne.

Niels Lindberg.

-
- MAURICE DOBB: „An Introduction to Economics“. Særtryk af „An Outline of Modern Knowledge“. 143 Sider. Gollancz, London 1932.
- SAMME: „On Marxism to-day“. Day to day pamphlets. No. 10. 47 Sider. The Hogarth Press, London 1932.
- SAMME: „Russia to-day and to-morrow“. Day to day pamphlets. Nr. 1. 48 Sider. The Hogarth Press, London 1932.

Maurice Dobb er en engelsk Marxist og Økonom, og derfor i sig selv en bemærkelsesværdig Foreteelse. Hertil kommer, at han behersker det engelske Sprogs righoldige Register, samtidig med at han har usædvanlige Tanker at fæstne paa Papiret. Han indleder sin „Introduction“ med at slaa fast, at han vil sondre mellem de rivaliserende Tankeretninger indenfor Økonomien efter de forskellige Spørgsmaal, de har stillet sig selv, og efter de Typer af Svar, de har givet. Han siger samtidig, at megen gold Meningskamp, for Eksempel mellem den klassiske Skole og moderne Økonomer, kunde være undgaaet, om man havde besindet sig paa, at man var ivrig optaget af